

TOVE JANSSON

SIDAN 1

Småtrollen och den stora översvämningen

Lärarmaterial

VAD HANDLAR BOKEN OM?

Mumintrollet och hans mamma är ute i storskogen och letar efter Mumintrollets pappa. Pappan har blivit iväglurad av hattifnattarna som varken kan prata eller höra. På vägen råkar de ut för översvämningar, myrlejon och hemuler. Som tur är får de hjälp av ett litet djur och en flicka i en tulpan med långt, blått hår. Men klarar de av stormar, stora ormen och sjötroll?

LGR22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Olika former av samtal. Att lyssna aktivt, ställa frågor, uttrycka tankar och känslor samt resonera och argumentera i olika samtalssituationer. (SV 4–6)
- Gemensam och enskild läsning. Strategier för att förstå och tolka ord, begrepp och texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, både det direkt uttalade och sådant som är indirekt uttryckt. (SV 4–6)
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. (SV 4–6)
- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel grafiska modeller. (SV 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.

LGRA22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva enkla texter. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar. (SV 4–6)
- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel bilder och grafiska modeller. (SV 4–6)
- Sakprosatexter för barn och unga. Beskrivande, förklarande och instruerande texter och hur deras innehåll kan organiseras. (SV 4–6)
- Olika former av samtal. Att lyssna aktivt och ställa frågor. (SV 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Läs och reflektera över skönlitteratur och andra texter.

STAFETTLÄSNING

Stafettläsning, som högläsning, fungerar bra för många elever. Här kan elever som känner sig osäkra på läsningen välja hur mycket de vill läsa. Metoden innebär att du som lärare börjar läsa en bit ur boken (cirka en sida). Sedan fortsätter en elev att läsa några meningar eller en bit av boken (du kan begränsa längden), för att sedan lämna över läsningen till nästa elev som fortsätter och så vidare. Detta kan göras i helklass eller i grupper.

MED ANDRA ORD

Boken innehåller en del begrepp som kan behöva förklaras. Skriv begrepp på små lappar. Lägg lapparna upp och ner i en hög på bordet. En elev plockar upp en lapp och håller den mot pannan. De andra eleverna ska sedan ge ledtrådar så att eleven som har lappen i pannan kan lista ut begreppet.

Förslag på begrepp:

Hattifnattar, Tulippa, myrlejon, berg-och-dalbana, spunnet socker, kakelugn, mossa, kronblad

PING PONG

"Ping pong" är en bra övning att göra för att repetera innehållet i en bok.

1. Dela in eleverna i par.
2. Elev A börjar säga ett ord som hen tänker på när det gäller handlingen i boken. Därefter säger elev B ett annat ord.
3. Sätt en digital timer på cirka 40 sekunder.
4. Ordleken kan börja!

Om du upplever att eleverna har fler ord att säga, öka tiden till en minut.

Denna övning är rolig att göra flera gånger genom att eleverna kan byta parkompis. På så vis får de nya ord med sig till nästa kompis.

EN FÖR ALLA, ALLA FÖR EN

I denna övning tränar eleverna att samtala och tänka tillsammans genom att göra en brainstorm om bokens innehåll.

Rita fyra cirklar på ett papper (i innersta ringen ska det stå JAG, sedan PAR, därefter GRUPP och till sist KLASSEN).

1. Kopiera och dela ut var sitt papper till alla elever.
2. Sätt en timer på cirka 2 minuter.
3. I mitten, där det står JAG, ska de individuellt sammanfatta det viktigaste i boken (punktform).
4. Därefter bildar eleverna par och nu ska de fylla på i ringen där det står PAR. Vad har kompisens skrivit som inte jag har? De har sedan en ny gemensam brainstorm för att se om de kommer på något annat viktigt. Använd gärna timer.
5. Nu ska de bilda grupper, två par gå ihop med varandra. De delar med sig av vilka händelser de tycker är viktigast och skriver upp det som de inte har skrivit, i cirkeln där det står GRUPP. De har även en kort brainstorm tillsammans för att se om de kommer på ytterligare viktiga händelser.
6. Nu summerar ni gemensamt i KLASSEN vilka händelser ni har kommit fram till är bärande för innehållet och skriver dit ytterligare händelser i den yttersta ringen.

DIGITAL BOKRECENSION

Låt eleverna göra en digital bokrecension (med hjälp av PowerPoint) som redovisas i mindre grupper.

1. Följande ska ingå:

- Foto på boken eller rita av framsidan
- Titel
- Författare

2. Skriv ner 10 ord som beskriver bokens innehåll och ge svar på alla eller några av nedanstående frågor.

Bokens innehåll:

- Var och när utspelas handlingen i boken?
- Vilka är de viktigaste karaktärerna?
- Vad handlar boken om?

Din åsikt:

- Vad gillar du med boken?
- Vad gillar du inte med boken?
- Vilken karaktär tycker du bäst om? Varför?

Utvärdering:

- Hur mår du innan du läste boken?
- Hur mår du efter att ha läst boken?
- Vilka upplevelser har boken/texten gett dig? Har den väckt känslor och tankar?

FACIT LÄSFÖRSTÅELSE

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

Kapitel 1–4

1. Vilken skog är Mumintrollet och hans mamma ute och går i?
De går i storskogen.
2. Vad är det för gröna punkter som rör sig bland skuggorna?
Det är lysmaskar.
3. Vad gör de i skogen?
De letar efter en trevlig och varm plats där de kan bygga ett hus.
4. Varför måste huset vara klart senast i oktober?
Mumintroll tål inte kyla.
5. Vad såg Mumintrollet bakom en trädstam?
Han såg två ögon som tittade fram.
6. Vad lyste mamman med mot de två ögonen som tittade fram?
Hon lyste med en av de lysande blommorna.
7. Varför vågar inte det lilla djuret gå mot träsket?
Där bor den stora ormen.
8. Vad får dem att känna sig trygga när de går över träsket?
Den lysande tulpanen.
9. Vad använder de som båt?
Ett näckrosblad och de använder svansarna som paddlar.
10. Vad hände när tulpanen slocknade?
De hörde ett väsande ljud.
11. På vilket sätt ser ormen elak ut?
Den har gula, grymma ögon.
12. Vad hände för märkligt med tulpanen?
Den lyste igen och mitt i blomman stod en flicka med långt, blått hår.
13. Var bor Tulippa?
Hon bor i tulpanen.

14. Var gjorde mamman ett bo?
I mossan under några stora blad.
15. Varför gör mamman en brasa?
Det lilla djuret och Mumintrollet fryser.
16. Hur tändes mamman brasan?
Med en gnista från Tulippas hår.
17. Var bodde mumintrollen förr i tiden?
De bodde hos människorna bakom deras kakelugnar.
18. Vad är hattifnattarna för något?
Det är små troll.
19. Varför gråter mamman när hon pratar om pappan.
För att han har blivit iväglurad av hattifnattarna.
20. Vem öppnar plötsligt en dörr i bergsväggen?
En gammal man.
21. Vad gör alla när de kommer in genom dörren?
De kliver på en rulltrappa och åker in i berget.
22. Vad försöker Mumintrollet krama en snöboll av?
Glass.
23. Vad plockar Tulippa i träden?
Chokladbitar och karameller.
24. Den gamle mannen säger att om de vill stanna kan de bo – ja, var?
Han säger att han kan bygga ett pepparkakshus till dem.
25. Varför jämrar sig Mumintrollet och det lilla djuret?
De har ont i magen och tänderna av all choklad och allt godis.
26. Hur kommer de ut ur berget?
Med en berg-och-dalbana.

Kapitel 5–8

27. Varför binder Tulippa upp håret innan hon badar?
Så att vattnet inte släcker det.
28. Vad säger myrlejonet som kommer gående på stranden?
"Det här är min strand! Ni får ge er av!"
29. Varför börjar myrlejonet sprätta sand på mamman?
För att hon säger att de inte tänker lämna stranden.
30. Varför svarar inte hattifnattarna när mamman pratar med dem?
De kan varken prata eller höra.
31. Varför följer de med hattifnattarna i båten?
De vill inte träffa på fler myrlejon.
32. Vem hoppar upp i båten?
Ett sjötroll.
33. Vilket väder tycker sjötrollet om?
Han gillar när det stormar.
34. Vad ser de för hus när de kommer i land?
Ett hus av guld.
35. Vem öppnar porten i guldhuset?
En pojke med rött hår.
36. Vad får alla som räddar sig in i pojkens hamn?
De får sjöpudding.
37. När såg pojken muminpappan senast?
Han såg honom i måndags.
38. Vem stannar hos pojken med det röda håret?
Tulippa.
39. Var tar de skydd när det börjar regna?
Under en kaktus.
40. Vad ger mamman för mat till Mumintrollet och det lilla djuret på morgonen?
De får en chokladkaka att dela.
41. Hur många dagar går de i ösregn?
I två dagar.

42. Vad sitter i fåtöljen som kommer mot dem?
En våt katt med fem våta kattungar.
43. Hur får mamman tag på katten och kattungarna?
Med hjälp av svansen föser hon fåtöljen mot land.

Kapitel 9–11

44. Vad får de syn på som lyser i vattnet när de sitter i fåtöljen?
En flaskpost.
45. Vem har skrivit flaskposten?
Ett olyckligt mumintroll.
46. Vad har den stora fågeln tappat i översvämningen?
Sina glasögon.
47. Varför hjälper den stora fågeln dem att leta efter muminpappan?
För att de hittade hans glasögon.
48. Var hittar de pappan?
På en gren i ett högt träd.
49. Hur såg huset ut som pappan hade byggt?
Det hade ett blått rum, ett gult rum och ett prickigt rum.
50. Vad ser de mitt på en äng?
Ett hus som ser ut som en kakelugn.
51. Varför säger det lilla djuret att de är rika?
För att det hänger ett pärlhalsband på skorstenen.
52. Varför vill mamman inte köpa ett större hus?
För detta är det vackraste hus de kan få.

Frågor mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten.
Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

53. Vilken årstid är det när Mumintrollet är ute och går i storskogen med sin mamma?
Det är sommar.
54. Varför tog Mumintrollet sin mamma hårt i armen?
Två ögon tittade fram på dem bakom en trädstam.

55. Varför är det lilla djuret sorgset?
Det känner sig ensamt för att det har gått vilse.
56. Varför försvinner ormen?
Tulpanen lyser starkare och starkare.
57. Varför kräks det lilla djuret på båten?
Det blåser, åskar och blixtrar och han är sjösjuk.
58. Vad har muminpappan för kännetecken?
Han brukar stoppa svansen i fickan.
59. Vad kan hemuler göra när man retar dem?
De kan bitas.
60. Vad står det på nödflaggan som pappan har bundit fast i trädet?
Det står SOS.

Frågor bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

61. Vad skulle du vilja se växa på träden i den magiska trädgården?
Eget svar.
62. Vad betyder SOS?
Eget svar.

LÄS OCH FÄRGLÄGG

Alla påståenden handlar om boken.

Det som stämmer, målar du **grönt**.

Det som inte stämmer, målar du **rött**.

Mumintrollet är i storskogen med sin pappa.	Bakom en trädstam tittade två ögon fram.	Mitt i tulpanen stod en pojke med blått hår ända ner till fötterna.	Flickan i tulpanen hette Tulippa.
Förr bodde mumintrollen hos människorna bakom deras badkar.	Hattifnattarna är små troll.	Hattifnattarna lurade iväg mumintrollets pappa.	I det vackra landet var gräset gjort av spunnet socker.
På stranden sprätte myrlejonet sand på mamman.	Hattifnattarna kan varken prata eller höra.	Sjötrollet styrde båten mot en fin hamn.	Hos pojken med det blå håret blir de bjudna på sjöpudding.
Under natten när det regnade tog de skydd under en kaktus.	I en guppande fåtölj satt en hund med sina valpar.	Den stora fågeln hade tappat sina glasögon.	Högt uppe på berget satt Mumintrollets pappa och skyddade sig mot översvämningen.